

KARL-ERIK FORSSLUND

Karl-Erik Forsslund föddes i Ljusnarsberg 1872. Han tog studentexamen i Örebro och hamnade sedan vid Uppsala universitet, där han trots allt inte bara läste, utan ägnade sig åt mycket annat också. Han skrev dikter och spex och tal – som delvis trycktes – och han till och med studerade teater en tid i Stockholm. Han deltog också i den allmänna debatten vid universitetet, och troligen var han till en början mer påverkad av det radikala åttiotalet än av nittiotalisterna. Men även om studierna inte tog all tid av Forsslund blev han 1897 klar med sin examen i konsthistoria, litteraturhistoria och filosofi. Nästa anhalt blev posten som redaktionssekreterare i Strix, Albert Engströms tidning. Nu hamnade han alltså i Stockholm i journalistvärlden, och han skrev förutom ”skämten” en hel del litteraturkritik. Bland annat tog han stark ställning för Fröding när striden bröt ut kring dikten ”En morgondröm” i *Stänk och flikar*. Men Forsslund tröttnade på stadslivet. Han var redan förlovad med Fejan, dotter till patron Öhman i Sörvik utanför Ludvika, och nu beslutade han sig för att slå sig ned i trakten – även om Söderhavet ett tag stod som alternativ. Öhman hade en kort tid dessförinnan, sin vana trogen, köpt en ödegård, Storgården, i grannbyn Brunnsvik, och nu övertalades han att rusta upp den åt svärsonen och dottern. 1898 flyttade man in, och här bodde Forsslund ända till sin död 1941.

Forsslund var i grunden radikal och på intet sätt politiskt konservativ. Han utgick som framgång från åttiotalet, även om nittiotalister som Heidenstam och konstnärer som Carl Larsson och Anders Zorn blev hans stora förebilder. Han trodde på arbetarrörelsen och en rättvis ny tid, och han misstrodde kyrkan. Men samtidigt blev de traditionella värdena hans alternativ; hembygdsrörelsen, bondekulturen, vildmarken, ungdoms- och solkulten, vandringsångerna. Fienden var staden, den industriella utvecklingen och den moderna konsten, och därför är det lätt att i efterhand konstruera honom som en aningslös bakåtsträvare.

Forsslund startade Ludvika bokstuga, låg bakom des första folkets hus, blev så när riksdagsman och tog 1906 initiativet till folkhögskolan i Brunnsvik, den som på grund av konservativt motstånd blev arbetarrörelsens ”egen”. Där var han föreståndare 1907–1912. Hans inlägg i debatten under 00-talet togs på verkligt allvar, och Storgården blev ett slags vallfartsort för den radikala ungdomen. Men problemen skulle komma; först med storstrejken 1909 – där Forsslund visserligen tydligt tog arbetarnas parti men också manade alla parter till besinning – och framför allt med Strindbergsfejden 1909–1912. Här stod de båda lägren så långt från varandra att alla kompromisser var uteslutna; skulle man vara med fick man ta ställning, men Forsslund kunde omöjligt säga ett tydligt nej till Heidenstam och ett tydligt ja till Strindberg. Därmed var han snart borta ur debatten, samtidigt som han – på grund av allt det här, på grund av kritik och på grund av allmän utarbetning hamnade i en djup kris. Lösningen blev så småningom att helt ge sig hän åt hembygden – dess historia, dess vård och dess skydd – och ”resignationen” gav resultat.

Forsslund hade debuterat med *Skog: en skissbok från Bäragslagen* 1896, följt av vildmarkssagan *Jungfru-Jan* 1897. Landskapet är barndomens Ljusnarsberg, men det är en sago- och mytvärld som träder fram i de här berättelserna om gruvor och bergsmansgårdar. Berömmelsen kom emellertid först med *Storgården: en bok om ett hem* 1900, men nu blev uppmärksamheten desto större. Sedan följde bland annat den rapsodiska fortsättningen *Storgårdsblomster* 1901, djursagorna i *Djur: skisser och historier från Storgården*, tänkeboken *Göran Delling* 1906 och diktsamlingarna *Arbetare*, *Lantliga låtar* och *Rymdsånger*. Huvudverket efter krisen och nyorienteringen är den kolossala *Med Dalälven från källorna till havet* 1918–1939. Här skildrar Forsslund i tio band – efter många resor och efterforskning på plats – landskapet och människorna kring älven. Varje sommar begav han sig ut, men till Dalälvens mynning hade han ett gott stycke kvar när han dog. Bland de senare diktsamlingarna är framför allt *Från valborgsmässa till korsmässa* 1932 värd uppmärksamhet.

BIBLIOGRAFISKT

PROSA. *Skog: en skissbok från Bäragslagen* 1896 (1915) – *Jungfru-Jan: en sagbok* 1897 (1910) – *Historier* 1899 – *Storgården: en bok om ett hem* 1900 (1905, 1907, 1909, 1913, 1918, 1928, 1991) – *Storgårdsblomster: en ung faders dagbok* 1901 (1909) – *Djur: skisser och historier från Storgården* 1901 (1909) – *Grankottarna: en pojkbok* 1902 – *Göran Delling: en levnadshistoria i två böcker* 1906 – *Skogssagor och jurskisser* 1907 (1923) – *Vingar: nya djursagor* 1911 (1915) – *Blomsterskisser och annat* 1913

LYRIK. *Arbetare: sånger och visor* 1902 – *Lantliga låtar* 1906 – *Fria värns och visor* 1908 – *Rymdsånger* 1909 – *Till fjälls: en diktcykel* 1911 (1918) – *Daldikter och vandringsvisor* 1913 – *Till ett bergfolk* 1919 – *Skörd och sägen* 1922 – *Från Valborgsmässa till Kormässa* 1932 – *Vakt och värn: dikter 1918–1940* 1940

DRAMATIK. *Folkets-hus-dramatik* 1–5 1908–1909 – *Gammelgårdens andar: drömspel i en akt* 1927

HEMBYGDEN. *Hembygdsvård* 1-2 1914 – *Som gäst hos fjällfolket* 1914 – *Fridlysta vildmarker: skildringar och historier från Sveriges nationalparker* 1915 – *Hemma igen: en skiss från Storgården* 1915 – *Till budom och sommarens glädje: en fäbodhistoria. Med låtar och visor* 1916 – *Med Dalälven från källorna till havet. Del 1: Öster-Dalälven* 1918–1923. *Del 2: Väster Dalälven* 1924–1928. *Del 3: Söder Dalälven* 1929–1939

LITTERATUR. En grundläggande sammanställning av Forsslunds insats utgör *Karl-Erik Forsslund: författaren, folkbildaren, hembygdsvårdaren* 1991. Här finns bland annat uppsatser om prosan av Lars Furuland, om lyriken av Bengt Emil Johnson och om Dalälvsprojektet av Sigvard Montelius. Ingår gör också en utförlig bibliografi sammanställd av Lars-Olof Herou.

© Tommy Danielsson